

מכללת לוינסקי לחינוך

היחידה למחקר ופיתוח

עמדות של סטודנטים

ביחידת ההסבה וההסמכה להוראה

כלפי הלימודים במכללה

יוני 2004

יצחק גילת רחל שגיא

הדוח הנוכחי מציג תוצאות של סקר שנערך בחודש מרץ 2004 בקרב תלמידי ההסבה וההסמכה להוראה.

מטרת הסקר הייתה ללמוד על תפיסות ועמדות של הסטודנטים ביחידה ההסבה וההסמכה כלפי היבטים שונים הקשורים במכללה ובלימודים.

לצורך הסקר חובר שאלון שנבנה אחרי ראיונות עם ראש היחידה ד"ר אילנה אלקד ובהסתמך על שאלונים קודמים שחוברו ביחידת המחקר.

השאלון הועבר לכל הסטודנטים הלומדים ביחידה למעט התוכנית "לסיוע בבעלי חיים", התקבלו 145 שאלונים מלאים. בגלל מיעוט המשתתפים מהמסלול היסודי, המוסיקה וגננות פרטיות – הדוח יתייחס אל 135 השאלונים מהמסלולים: הגיל הרך, חנ"מ ועל יסודי.

בדוח הנוכחי - ניתוח של החלקים הבאים: פרטים אישיים; סיבות לבחירה במכללה כמקום לימודים; תרומה להכשרה של מרכיבים שונים בלימוד; למידה מרחוק; שביעות רצון.

הממצאים העיקריים

1. סיבות לבחירה במכללה

חמש הסיבות שדורגו ברמה הגבוהה ביותר הן: מכללה בעלת וותק וניסיון; יחס אישי בתהליך הרישום; אפשרות לתכנון לימודים אישי; מספר שעות הלימוד שנקבע עבורי; תוכניות מיוחדות שמתאימות לי.

השוואה שנעשתה בין התוצאות בסקר זה לבין התוצאות של הסיבות לבחירה במכללה של הסטודנטים הסדירים (ינואר 2004 ל-123 משיבים מכל המסלולים והשנים) העלתה שתי תופעות חשובות:

- א. הסיבה החשובה ביותר בשתי הקבוצות היא: **מכללה בעלת וותק וניסיון**
- ב. הסטודנטים הסדירים מייחסים חשיבות רבה יותר להיבטים אקדמיים (שילוב בין הלימודים ועבודה מעשית; רמה גבוהה של מרצים; שיטות הוראה מתקדמות) והסטודנטים בהסבות להיבטים אישיים (יחס אישי בתהליך הרישום; אפשרות לתכנון לימודים אישי; תוכניות מיוחדות שמתאימות לי).

2. תרומה להכשרה של מרכיבים שונים

כ-70% מהמשיבים תופסים את כל המרכיבים כתורמים במידה רבה להכשרה. התרומה החשובה ביותר היא של הלימודים במקצועות ההתמחות.

חשוב לציין שבמחקרים קודמים נמצא כי בקרב סטודנטים סדירים משנה א לימודי הדידקטיקה נתפסים כחשובים יותר מאשר הלימודים בתחום ההתמחות. לעומתם הסטודנטים בהסבות תופסים את התרומה של הלימודים במקצועות ההתמחות כחשובה יותר יחסית ללימודי הדידקטיקה.

נערכה השוואה בין סטודנטים בהסבות בעלי תארים שונים (B.A. B.Ed. B.Sc. M.A.) בזיקה לכל אחד מהמרכיבים ולמדד הכללי של שביעות רצון ונמצא כי המורים המוסמכים תפסו את תרומת הלימודים להכשרה כגבוהה ביותר ברוב המרכיבים הנ"ל ואילו בעלי תואר B.Sc. כנמוכה ביותר בכל המרכיבים.

3. למידה מרחוק

כ-80% מהמשיבים לומדים לפחות בקורס אחד בלמידה מרחוק וכ-70% מהם הביעו שביעות רצון במידה רבה מקורסים אלה. לא נמצאו הבדלים בזיקה לתואר.

4. שביעות רצון מהיבטים שונים הקשורים בלימודים

א. המשיבים מביעים שביעות רצון גבוהה עד גבוהה מאד מהעמיתים ללימודים, מהיחס של הסגל האקדמי והמנהלי ומתנאי הלימוד.

ב. שביעות הרצון מהרמה האקדמית נמוכה יותר בהשוואה להיבטים האחרים.

ג. שביעות הרצון הכללית דומה ברמתה לשביעות הרצון מהרמה האקדמית.

ד. נמצאה רמה גבוהה של שביעות רצון משילוב גילאים שונים באותה כיתה, משילוב המחשב ומשותפות בבניית תוכנית הלימודים האישית.

ה. קיימת שביעות רצון בינונית מהקשר בין הלימודים וההתנסות, משילוב סטודנטים ממסלולים שונים וכן מהתיאום בין הקורסים.

ו. שביעות הרצון מהלימודים של בעלי תואר B.Sc. נמוכה יותר באופן מובהק משאר הקבוצות.

במיוחד מחוסר התיאום בין הקורסים השונים ומהקשר בין הנלמד במכללה לבין ההתנסות בשדה.

ז. את שביעות הרצון הכללית ניתן לנבא על ידי שלושה מנבאים (תורמים יחד 53% מהשונות). החשוב ביניהם הוא הרמה האקדמית (תורם 41% מהשונות), אחריו יחס הסגל האקדמי ואחריו תנאי הלימוד.

ח. הסטודנטים בהסבות מחויבים להמשך ההוראה בבית הספר במידה דומה לסטודנטים הסדירים. הם תופסים את המסוגלות שלהם בהוראה כגבוהה יותר מהסדירים, בעלי מוטיבציה אינטרינזית יותר נמוכה מהסדירים ולעומת זאת מוטיבציה אקסטרניזית גבוהה יותר.

ט. הסטודנטים בהסבות גבוהים יותר במדדים הקשורים לחדשנות בהוראה-למידה כמו מכוונות פנימית, שילוב ידע חדש בידע הקיים, המורה כמנחה ושילוב מחשב בהוראה-למידה.

י. לא נמצאו הבדלים בין התארים השונים בזיקה למדדי תפיסות ההוראה-למידה פרט לשני מדדים: מחויבות להוראה ומסוגלות להוראה. לגבי מדדים אלה נראה כי הסטודנטים בעלי השכלה חינוכית (מורים מוסמכים ו-B.Ed) הם בעלי רמה גבוהה יותר מאשר הסטודנטים בעלי השכלה אקדמאית (B.A MA BSC).

יא. בהתייחס לתפיסות הסטודנטים בהקשר לתפקיד המורה עולה כי הסטודנטים בהסבות מייחסים חשיבות מרובה להקניית ערכים, לפיתוח מיומנויות ומתן תמיכה אישית וחשיבות נמוכה יותר להקניית ידע ושאיפה להישגים לימודיים של תלמידיהם.

חלק א

פרטים אישיים

1. מין

8%	זכר
92%	נקבה

2. גיל

ממוצע – 33 שנים עם סטיית תקן של 7.1 שנים, טווח הגילאים: בין גיל 22 ל- 58

3. ארץ לידה

84%	ישראל
10%	רוסיה
4%	אירופה-אמריקה
4%	אחר

5. שפת אם

78%	עברית
7%	ערבית
10%	רוסית
4%	אחרת

6. מסלול לימודים

23%	הגיל הרך
40%	חנ"מ
37%	על יסודי

8. האם אתה לומד ב:

27%	תוכנית חד שנתית
32%	תוכנית דו שנתית שנה א
31%	תוכנית דו שנתית שנה ב
10%	תוכנית רב שנתית

9. האם אתה מתנסה בהוראה השנה בעבודה המעשית במסגרת לימודיך במכללה?

85%	כן
15%	לא

10. נא ציין את התואר האקדמי שברשותך:

8%	מורה מוסמך
13%	B.Ed
53%	B.A.
8%	B.Sc.
8%	M.A.
11%	אחר

11. תעסוקתך במהלך הלימודים בהסבות/הסמכות (ניתן לסמן יותר מתשובה אחת):

45%	הוראה
18%	עבודה בחינוך שאינה הוראה
21%	עבודה זמנית לפי שעות
19%	עבודה שאינה בתחומי הוראה וחינוך
21%	ניהול משק בית וגידול ילדים
15%	אחר
31%	לא עובד

12. התפלגות של תואר לפי מסלול (באחוזים)

התואר	הגיל הרך	חינוך מיוחד	על יסודי	N	סך הכל
מורה מוסמך	10	70	20	10	100
B.Ed.	23	59	18	17	100
B.A	23	38	39	70	100
M.A	20	10	70	10	100
B.Sc.	10	10	80	10	100
סך הכל N	24	46	47	117	100

מהלוח עולה כי רוב בעלי תואר M.A. ו-B.Sc. לומדים במסלול העל יסודי. ורוב המורים המוסמכים לומדים במסלול לחינוך מיוחד, לכן בנייתוחים הסטטיסטיים ערכנו השוואה בין התארים השונים ולא בין המסלולים.

13. התפלגות על פי מקצועות ההתמחות

כ- 18% מתמחים באנגלית, כ- 13% במתמטיקה וכ- 12% בחינוך מיוחד. השאר מתמחים במקצועות שונים.

מתמטיקה: כל הסטודנטים בעלי תואר B.Sc. מתמחים במתמטיקה והם מהווים כ- 40% מכלל המתמחים במקצוע זה. השאר הם בעלי BA או BED או אף מורים מוסמכים. אנגלית: כ- 71% מהמתמחים באנגלית הם בעלי תואר BA וכ- 25% בעלי תואר MA חנ"מ: כ- 80% מהמתמחים בעלי תואר BA או BED והשאר מורים מוסמכים.

חלק ב

סיבות לבחירה במכללה

הלוח הבא מציג את התוצאות שהתקבלו בקשר לסיבות לבחירה במכללה. טווח הדירוגים של ההיגדים היה מ-1 במידה נמוכה ביותר עד 6 במידה רבה מאוד. הלוח מציג את הממוצעים וסטיות התקן של כל אחת מהסיבות וכן את אחוז המדרגים את הסיבות כמשפיעות על הבחירה (מ-4 עד 6 בסולם התשובות).

לוח 1: הסיבות לבחירה במכללה: ממוצעים, סטיות תקן ואחוזי העונים בחיוב

אחוז העונים 6 5 4	סטיות תקן	ממוצע	הסיבה
76	1.6	4.4	1. מכללה בעלת וותק וניסיון
64	1.6	4.0	2. יחס אישי בתהליך הרישום והקבלה ללימודים
65	1.8	4.0	3. אפשרות לתכנון לימודים אישי
65	1.8	4.0	4. מספר שעות הלימוד שנקבע עבורי
64	1.8	4.0	5. תוכניות מיוחדות שמתאימות לי
63	1.7	3.9	6. שילוב בין הלימודים במכללה ועבודה מעשית
62	1.8	3.9	7. מיקום המכללה ותחבורה נוחה וזמינה
64	1.6	3.7	8. רמה גבוהה של מרצים
60	1.7	3.7	9. יחס אישי לכל סטודנט מצד המרצים
59	1.9	3.6	10. סידורי חניה נוחים
58	1.8	3.6	11. שילוב הוראה מרחוק
57	1.6	3.5	12. שיטות הוראה מתקדמות
45	1.8	3.2	13. סיכוי למצוא עבודה בתום הלימודים
46	1.7	3.1	14. שילוב מחשבים בהוראה
41	2.1	3.0	15. לימודי ערב
40	1.9	2.8	16. המלצת חבר

חמש הסיבות שדורגו ברמה הגבוהה ביותר - מובלטות. על מנת לבדוק האם ניתן לקבץ את הסיבות לבחירה במכללה לקטגוריות נעשה ניתוח גורמים. בנייתו נמצאו שלושה גורמים עיקריים המפורטים להלן. לאור התוצאות נבנו שלושה מדדים המתארים את הסיבות לבחירה במכללה:

1. **סיבות אקדמיות** – היגדים 1 6 8 11 12 14 מקדם מהימנות אלפא של קרונבך = 0.79. ממוצע המדד 3.7 ס.ת. 1.12
2. **התייחסות אישית** – היגדים 2 3 4 5 9 מקדם מהימנות אלפא של קרונבך = 0.70. ממוצע המדד 4.0 ס.ת. 1.2
3. **תנאים פיזיים** – היגדים 7 10 מקדם מהימנות אלפא של קרונבך = 0.55. ממוצע המדד 3.7 ס.ת. 1.6

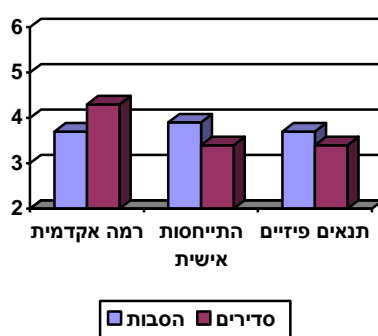
שלושה היגדים לא נכנסו לתוך המדדים והם: 13 15 16

השוואה שנעשתה בין התוצאות בסקר זה לבין התוצאות של הסיבות לבחירה במכללה של הסטודנטים הסדירים (ינואר 2004 ל-123 משיבים מכל המסלולים והשנים) העלתה שתי תופעות חשובות:

- א. הסיבה החשובה ביותר בשתי הקבוצות היא מכללה בעלת וותק וניסיון
- ב. הסטודנטים הסדירים מייחסים חשיבות רבה יותר להיבטים אקדמיים (שילוב בין הלימודים ועבודה מעשית; רמה גבוהה של מרצים; שיטות הוראה מתקדמות) והסטודנטים בהסבות להיבטים אישיים (יחס אישי בתהליך הרישום; אפשרות לתכנון לימודים אישי; תוכניות מיוחדות שמתאימות ל).

התרשים הבא מציג את הממוצעים של שלושת המדדים בזיקה לאוכלוסיות הסקרים.

תרשים 1: בחירה במכללה: ממוצעים של המדדים בזיקה לאוכלוסיות הסקר

חלק ג

תרומה להכשרה של מרכיבים שונים בלימוד

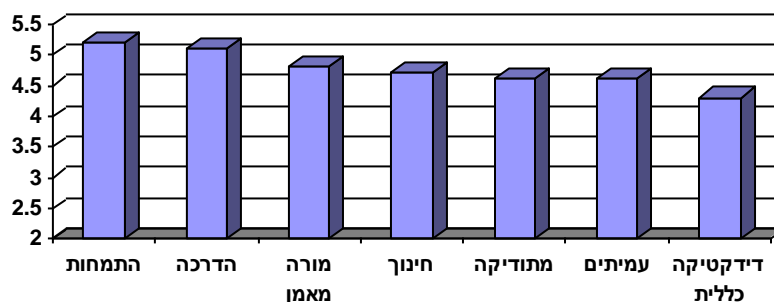
המשיבים התבקשו להעריך את מידת התרומה של מרכיבים שונים להכשרה להוראה. סולם הדירוגים היה בין 1 בכלל לא עד 6 במידה רבה מאוד. הלוח והתרשים הבאים מציגים את התוצאות.

לוח 2: תרומת מרכיבים להכשרה להוראה: ממוצעים, סטיית תקן ואחוז העונים בחיוב

המרכיב	ממוצע	סטיית תקן	אחוז העונים 4 5 6
1. לימודים במקצועות ההתמחות	5.2	1.0	94
2. הדרכה בהתנסות בהוראה	5.1	1.3	87
3. הנחייה של מורה מאמן	4.8	1.5	84
4. לימודים בחינוך	4.7	1.4	82
5. לימודי מתודיקה של הוראת המקצוע	4.6	1.4	78
6. לימודים באינטראקציה עם סטודנטים עמיתים	4.6	1.5	74
7. לימודי דידיקטיקה כללית	4.3	1.6	69

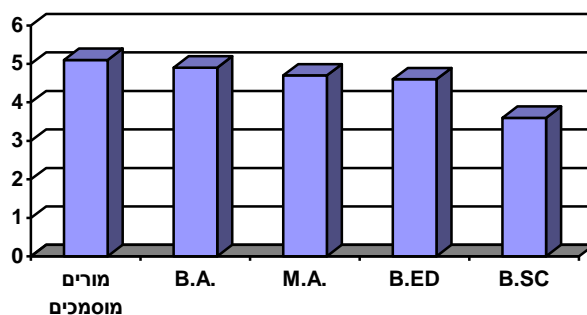
מהלוח עולה כי לפחות 70% מהמשיבים תופסים את כל המרכיבים כתורמים במידה רבה להכשרה. התרומה החשובה ביותר היא של הלימודים במקצועות ההתמחות. חשוב לציין כי בקרב סטודנטים סדירים משנה א לימודי הדידיקטיקה נתפסים כחשובים יותר מאשר הלימודים בתחום ההתמחות. לעומתם הסטודנטים בהסבות תופסים את התרומה של הלימודים במקצועות ההתמחות כחשובים יותר יחסית ללימודי הדידיקטיקה.

תרשים 2: תרומת מרכיבים להכשרה להוראה

נבנה מדד כללי על ידי ממוצע התשובות לכל המרכיבים. הוא מתאר את התפיסה הכללית של תרומת מרכיבי הלימוד להכשרה להוראה. ערכה השוואה בין התארים בזיקה לכל אחד מהמרכיבים ולמדד הכללי ונמצא כי המורים המוסמכים תפסו את התרומה כגבוהה ביותר ברוב המרכיבים ואילו בעלי תואר B.Sc. כנמוכה ביותר בכל המרכיבים. התרשים הבא מתאר את הממוצעים של המדד הכללי.

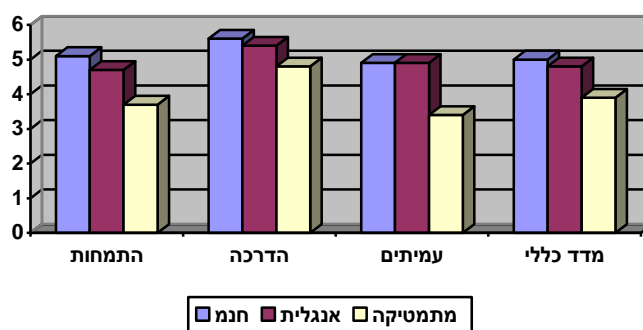
תרשים 3: תרומת הלימודים להכשרה בזיקה לתואר

ניתוח לפי מרכיבים העלה כי לבעלי תואר B.Sc. יש תפיסה נמוכה במיוחד של הלמידה המשותפת עם הסטודנטים העמיתים (ממוצע 2.8). כמו כן חשוב לציין כי המורים המוסמכים מגיעים קרוב למכסימום הדירוג לגבי התרומה של המורה המאמן (ממוצע 5.8) והלימודים במקצועות ההתמחות (ממוצע 5.8).

בדיקה נוספת של תפיסת המרכיבים בזיקה למקצוע ההתמחות מעלה כי המתמחים במתמטיקה תופסים את תרומת המרכיבים כנמוכה ביותר יחסית למתמחים באנגלית ובחנ"מ. התוצאות המתארות הבדלים מובהקים מוצגות בתרשים הבא.

תרשים 4: תרומת הלימודים להכשרה בזיקה למקצוע ההתמחות

חלק ד

למידה מרחוק

המשתתפים בסקר התבקשו להעריך את שביעות הרצון שלהם מהקורסים בהם הייתה למידה מרחוק באמצעות האינטרנט. כפי שניתן לראות מלוח 3 כ- 80% השתתפו לפחות בקורס אחד בלמידה מרחוק.

לוח 3: השתתפות בקורסים בלמידה מרחוק.

לא השתתף	22%
בקורס אחד	32%
ביותר מקורס אחד	46%

לוח 4 מציג את הממוצעים של שביעות הרצון של אלה שהשתתפו בקורסים בלמידה מרחוק

לוח 4: שביעות רצון מהקורסים בלמידה מרחוק (N=101)

ממוצע	סטיות תקן	אחוז העונים 4 65	
4.4	1.6	77	1. אני שבע רצון מהקורסים בלמידה מרחוק
3.7	1.6	54	2. אני מתכוון לשלב למידה מרחוק בהוראתי בעתיד
4.1	1.7	68	3. כדאי לאפשר יותר קורסים בלמידה מרחוק בהוראה במכללה

נבנה מדד המתאר עמדה כלפי למידה מרחוק הבנוי על שלושת ההיגדים. מהימנות המדד 0.8436. בנייתו שונת שהשווה בין התארים לא נמצאו הבדלים מובהקים בזיקה לשביעות הרצון אם כי הציון הממוצע של בעלי תואר MA גבוה יותר בהשוואה לבעלי תארים אחרים.

חלק ה

שביעות רצון

המשיבים התבקשו לדרג את שביעות הרצון שלהם, על סולם בן 6 דרגות, מהיבטים שונים הקשורים בלימודים וכן מהיבטים כללים הקשורים במכללה. הלוחות הבאים מציגים את הממוצעים וכן את אחוזי העונים באופן חיובי.

לוח 5: שביעות רצון מהלימודים: ממוצעים סטיות תקן ואחוזי המשיבים באופן חיובי

ממוצע	סטיית תקן	אחוז העונים	
4.6	1.4	81	1. אני שבע רצון משילוב סטודנטים מגילאים שונים באותה כיתה
4.4	1.4	75	2. אני שבע רצון משימוש במחשב בתהליך הלמידה
4.2	1.7	69	3. אני שבע רצון משותפות של הסטודנטים בבניית תוכנית הלימודים האישית
3.7	1.3	55	4. קיים קשר בין הנלמד במכללה לבין ההתנסות בשדה
3.6	1.7	51	5. אני שבע רצון משילוב של סטודנטים ממסלולים שונים באותה כיתה
3.5	1.4	57	6. קיים תיאום בין הקורסים השונים בתוכנית הלימודים שלי

הלוח מראה על רמה גבוהה של שביעות רצון משילוב גילאים שונים באותה כיתה, משילוב המחשב ומשותפות בבניית תוכנית הלימודים האישית. בנוסף קיימת שביעות רצון בינונית מהקשר בין הלימודים וההתנסות, משילוב סטודנטים ממסלולים שונים וכן מהתיאום בין הקורסים.

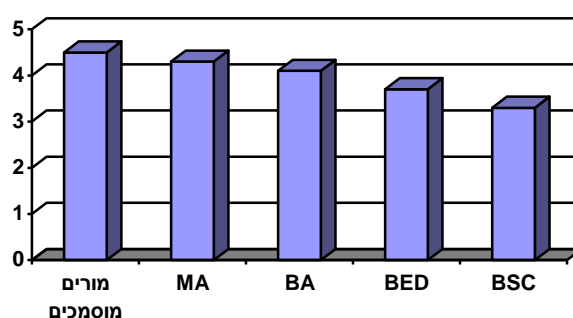
לוח 6: שביעות רצון כללית: ממוצעים, סטיות תקן ואחוזי המשיבים באופן חיובי

ממוצע	סטיית תקן	אחוז העונים	באיזו מידה אתה שבע רצון מ:
5.2	1.0	91	1. מהעמיתים ללימודים
4.6	1.3	81	2. מיחס הסגל האקדמי
4.4	1.5	76	3. מיחס הסגל המנהלי
4.2	1.2	92	4. מתנאי הלימוד
3.7	1.3	63	5. הרמה האקדמית
3.8	1.2	64	המידה בה התממשו הציפיות שלך מן הלימודים במכללה
3.8	1.2	64	הלימודים במכללה באופן כללי

הלוח מראה כי המשיבים מביעים שביעות רצון גבוהה עד גבוהה מאד מהעמיתים ללימודים, מהיחס של הסגל האקדמי והמנהלי ומתנאי הלימוד. שביעות הרצון מהרמה האקדמית נמוכה יותר בהשוואה להיבטים האחרים. שביעות הרצון הכללית דומה ברמתה לשביעות הרצון מהרמה האקדמית.

בניתוח שונות של שביעות הרצון מהלימודים בזיקה לתואר התקבל הבדל מובהק הנובע מההבדלים של בעלי תואר B.Sc. משאר הקבוצות. התרשים הבא מציג הבדלים אלה.

תרשים 5: שביעות רצון מהלימודים בזיקה לתואר

בבדיקה של ההיגדים השונים התברר כי שביעות הרצון של סטודנטים בעלי תואר B.Sc. הייתה נמוכה במיוחד ממידת התיאום בין הקורסים השונים (ממוצע 2.3) ומהקשר בין הנלמד במכללה לבין ההתנסות בשדה (ממוצע 2.1). ממצאים אלה מצביעים על חשש לחוסר תיאום בין המרכיבים השונים. לא נמצאו הבדלים בשביעות הרצון בזיקה למקצוע ההתמחות.

ניבוי שביעות הרצון מן ההכשרה בהסבות

נערך ניתוח רגרסיה שמטרתו הייתה לנבא את שביעות הרצון הכללית על ידי חמישה מנבאים: הרמה האקדמית, יחס הסגל האקדמי, יחס הסגל המנהלי, העמיתים ללימודים ותנאי הלימוד. בניתוח נמצא כי כל מנבאים מסבירים כ- 53% מהשונות של שביעות הרצון. כלומר ניתן לנבא את שביעות הרצון בצורה טובה יחסית על ידי המנבאים הנ"ל. בנוסף, נמצא כי המנבא העיקרי של שביעות הרצון הוא הרמה האקדמית שתורם 41% מהשונות אחריו יחס הסגל האקדמי, אחריו תנאי הלימוד. הסגל המנהלי והעמיתים ללימודים לא קשורים לשביעות הרצון.

מימוש הציפיות מן המכללה והצעות לשינוי

במטרה לבחון באיזו מידה התממשו ציפיות הסטודנטים מן המכללה ומהן הצעותיהם לשינוי, נערך ניתוח תוכן של שלוש שאלות פתוחות אשר הוצגו למשיבים :

באילו תחומים התממשו ציפיותיך מהלימודים במכללה?

באילו תחומים לא התממשו ציפיותיך מהלימודים במכללה?

מהם הדברים שהיית ממליץ לשנות בלימודי ההסבות?

מטרת הניתוח של כל אחת מן השאלות הייתה לזהות קטגוריות כלליות שעולות מתוך התשובות לשאלות הבודדות. בשתי השאלות הראשונות התקבלו קטגוריות מקבילות, אשר מתארות תחומים בהם התממשו או לא התממשו הציפיות מהלימודים במכללה. בנוסף, נערך ניתוח כמותי אשר בדק את השכיחות של כל אחת מהקטגוריות, מתוך כלל התגובות שהתקבלו לגבי מימוש הציפיות ולגבי אי מימוש הציפיות. לוח מספר 7 מציג את הממצאים בנוגע לציפיות שהתממשו.

לוח 7: מימוש הציפיות מהלימודים בתכנית ההסבות

שם הקטגוריה	דוגמאות	שכיחות באחוזים
ידע בתחומים ספציפיים : התייחסות לידע או מיומנויות בתחומים ספציפיים או לשיעורים מסוימים	קורסים באנגלית, קורסים מקוונים, דידקטיקה כללית, פסיכולוגיה התפתחותית, קורסים שקשורים בהתמחות, סדנה בקריאה וחשבון	36%
רמת הלימודים : התייחסות כוללת לתכנית הלימודים ולרמת ההוראה	הלימודים מעמיקים, נושאים מגוונים, מרצים שבאים ללמד ולא רק להרצות פגשתי מספר מרצים מדהימים מבחינת ההון האנושי שבהם	25%
העבודה המעשית	העבודה המעשית תרמה לי רבות מבחינה מקצועית	12%
גמישות בזמני הלימוד	בזכות לימודי אחה"צ אני מסוגלת לעשות תואר, מה שלא היה מתאפשר לי בדרך של לימודי בוקר	11%
יחס אישי מהסגל האקדמי והמנהלי	היחס של כולם, מנהלה, סגל אקדמי. התייחסות אל תלמידי הסבה כאנשים מבוגרים ועסוקים ובעלי ניסיון	8%
העמיתים ללימודים	העמיתים ללימודים מצוינים, ברמה גבוהה, תורמים ועוזרים אחד לשני	8%

לוח 8: אי מימוש הציפיות מהלימודים בתכנית ההסבות

שם הקטגוריה	דוגמאות	שכיחות באחוזים
רמת הלימודים: התייחסות כוללת לתכנית הלימודים ולרמת ההוראה	היו קורסים שיכולתי לקרוא לבד חלק מהקורסים לא יעזרו לי בהוראה חלק מהקורסים שטחיים לא תמיד הקורסים התאימו לגיל שבו אני עובדת	44%
ידע בתחומים ספציפיים: התייחסות לידע או מיומנויות בתחומים ספציפיים או לשיעורים מסוימים	ציפיתי ללמוד יותר אודות הילד ופחות תיאוריות אין מספיק הכשרה על שיטות לימוד לא קיבלתי ידע מספיק בתחומים ספציפיים בחינוך מיוחד	31%
העבודה המעשית	ההדרכה האישית במהלך ההתנסות בעבודה המעשית לשלב מנחים שאינם מרצים המעריכים ונותנים ציון. מנחים שכל מטרתם לעודד צמיחה אישית של הסטודנט. כך ההנחיה תיתפס כמקור סיוע ולא כמבחן	14%
יחס אישי מהסגל האקדמי והמנהלי	התייחסות לא מכובדת ולא מקצועית של חלק מהמרצים	9%
גמישות בזמני הלימוד		2%
העמיתים ללימודים		

בניתוח התשובות לשאלה: "מהם הדברים שהיית ממליץ לשנות בלימודי ההסבות?" התקבלו קטגוריות שחלקן חופפות וחלקן שונות, בהשוואה לקטגוריות של הציפיות. להלן יוצגו הקטגוריות שהתקבלו, בצירוף הציטוטים השונים השייכים לאותה קטגוריה. מפאת מיעוט התשובות לא נערך ניתוח שכיחויות.

א. תוכניות לימודים: רוב ההמלצות הכלולות בקטגוריה זאת נוגעות בתוספת של נושאים או של קורסים, וחלקן מתייחסות לשינויים במבנה התוכנית ציטוטים:

- להוסיף קורסים על תחומי לקויות ספציפיים
- יותר קורסים ממוחשבים
- להוסיף קורסים בנושא אסטרטגיות של למידה
- להרחיב את נושא שיטות הקריאה
- קורס התמודדות מול הורים
- ללמוד קודם את הבסיס, כמו מערכי שיעור, ורק אחר כך להתחיל בעבודה המעשית
- לבחון היטב את הקורסים הניתנים לאנשי חינוך בעלי תואר B.Ed כדי שלא יהיו חזרות על תחום לימודי

ב. אוריינטציה יישומית : רוב ההמלצות הכלולות בקטגוריה זאת עוסקות בהגברת המרכיב ההתנסותי בתוכנית הלימודים ובהקנייה של כלים לעבודה המעשית. כמו כן ניתנו המלצות בקשר לשילוב יתר למידה התנסותית בשיעורים במכללה.
ציטוטים :

- יותר שעות של עבודה מעשית בשטח
- יותר קורסים שיתנו הכוונה מעשית לשטח
- הקניה מרובה יותר של כלים מקצועיים ויישומיים ולא רק תיאורית אקדמיות
- שיעורים מעשיים יותר – רעיונות לפעילויות כיצד להתמודד עם בעיות משמעת
- יתר התמקדות בגן ובילד ופחות פילוסופיות
- יותר התנסות חווייתית בשיעורים שמזכירה באופן דומה את ההתנסות בשדה

ג. הרכב הלומדים : ההמלצות בקטגוריה זאת מתייחסות לשינויים בהרכב אוכלוסיית הלומדים בכתות
ציטוטים :

- לא לשלב תלמידי הסבות עם תלמידי שנה א מקורסים שונים
- כדאי שתלמידי הסבה ילמדו יחד ללא צירוף של סטודנטים רגילים שלא בהסבה
- יש צורך להפריד בין המורים המנוסים שעובדים בשטח לבין סטודנטים שאין להם מושג בהוראה
- לא לשלב קבוצות שונות באותה כיתה כי זה יוצר פערי לימוד ומעכב את הלמידה

נהלים הקשורים בלימודים :
ציטוטים :

- לא לחייב נוכחות בשיעורים
- פרסום תוכן ורשימת הקורסים לפני הרישום
- זמן השאלה ארוך יותר לתלמידי הסבה
- תיאום בין תאריכים להגשת עבודות שלא כולם יתנגשו למועד אחד

מאפייני אוכלוסיית הלומדים

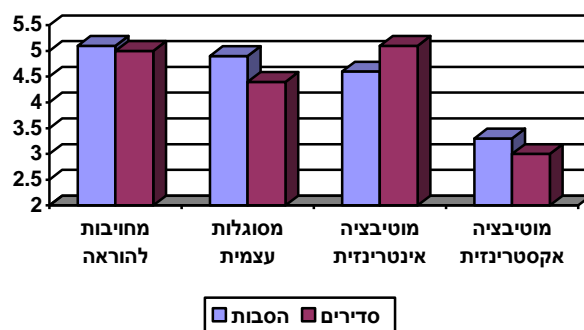
בנוסף לבדיקת היבטים שונים הקשורים בשביעות הרצון מן הלימודים במכללה, נבדקו מספר מאפיינים של אוכלוסיית הלומדים. חלק זה של הדוח יציג את הממצאים שהתקבלו בנושא זה.

1. תפיסות הוראה-למידה

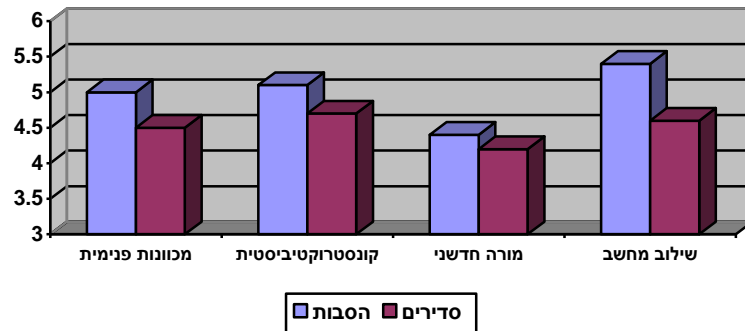
לוח 9: ממוצעים של סדירים והסבות בזיקה לתפיסות הוראה-למידה

הממד	ההיגד	הסבות	סדירים
תפיסת מקצוע ההוראה			
מחויבות להוראה	נראה לי שאעבוד כמורה לאחר סיום הלימודים	5.1	5.0
מסוגלות עצמית	באופן כללי אני מעריכה כיום את יכולתי לתפקד כמורה כיכולת גבוהה	4.9	4.4
מוטיבציה אינטרינזית	ההוראה היא מקצוע שמהווה יעוד ושליחות	5.0	5.4
	ההוראה היא מקצוע שמאפשר מימוש עצמי	4.6	5.1
מוטיבציה אקסטרינזית	ההוראה היא מקצוע שמעניק ביטחון תעסוקתי	3.3	3.0
תפיסת תהליך הלמידה			
מכוונות פנימית בלמידה	אני אוהבת לארגן בעצמי את תהליכי הלמידה שלי	5.0	4.5
מכוונות חיצונית בלמידה	אני אוהבת שמציבים לי מסגרות ברורות ויעדים מוגדרים בלמידה	4.3	4.5
תפיסת הלמידה - כמותית	עיקרה של הלמידה הוא צבירת ידע	4.1	4.4
תפיסת הלמידה - איכותית	למידה פירושה שילוב של ידע חדש בידע קיים	5.1	4.7
	אני מרגישה נוח בסביבות מחשב	5.4	4.6
תפקיד המורה- מסורתי	איכות הקשר עם המורה תלויה בכמות הזמן שהוא נמצא עם תלמידיו בכיתה	3.7	3.9
תפקיד המורה- חדשני	תפקיד המורה הוא בעיקר להנחות את תלמידיו בתהליכי הלמידה	4.4	4.2

תרשים 6: השוואה בין סדירים להסבות בזיקה למוטיבציה להוראה

תרשים 7: השוואה בין סדירים להסבות בזיקה לתפיסות הוראה

מהלוח והתרשים נראה כי הסטודנטים בהסבות מחויבים להמשך ההוראה בבית הספר במידה דומה לסטודנטים הסדירים. הם תופסים את המסוגלות שלהם בהוראה כגבוהה יותר מהסדירים, בעלי מוטיבציה אינטרינזית יותר נמוכה מהסדירים ולעומת זאת מוטיבציה אקסטרניזית גבוהה יותר.

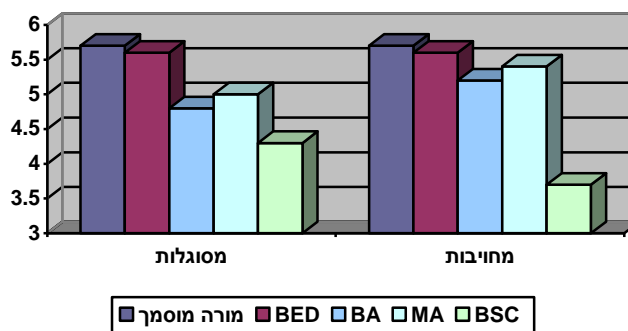
בנוסף, הסטודנטים בהסבות גבוהים יותר במדדים הקשורים לחדשנות בהוראה-למידה כמו מכוונות פנימית, שילוב ידע חדש בידע הקיים, המורה כמנחה ושילוב מחשב בהוראה-למידה.

2. הקשר בין התואר האקדמי של הלומדים לבין תפיסת המחויבות להוראה

ומסוגלות בהוראה

בניתוח שונות של תפיסות ההוראה-למידה בזיקה לתואר לא התקבלו הבדלים בין התארים השונים בזיקה למדדים העוסקים בתפיסות הוראה-למידה, פרט לשני מדדים: מחויבות להוראה ומסוגלות להוראה. לגבי מדדים אלה נראה כי הסטודנטים בעלי השכלה חינוכית (מורים מוסמכים ו-B.Ed) הם בעלי רמה גבוהה יותר מאשר הסטודנטים בעלי השכלה אקדמאית (B.A MA BSC). הבדלים אלה מוצגים בתרשים הבא.

תרשים 8: תפיסות המחויבות להוראה ומסוגלות בהוראה בזיקה לתואר האקדמי

2. תפיסת תפקיד המורה

לוח 10: תפיסת תפקיד המורה

אחוז הבוחרים בהיבט	התפקיד
80	1. מקנה ערכים כלל אנושיים (כמו: כבוד, סובלנות, דמוקרטיה, אחריות, מחויבות וכו')
72	2. מסייע בפיתוח יכולות אישיות ייחודיות של התלמידים
66	3. מלמד איך ללמוד
60	4. משמש אוזן קשבת לתלמידיו
45	5. מקנה ידע לתלמידיו
34	6. מנחה בבניית ידע
34	7. מחנך להתנהגות נאותה ולמניעת אלימות
31	8. דואג שהתלמיד יגיע להישגים לימודיים
25	9. מטפח את התחום החברתי
19	10. מוביל שינויים בחינוך
17	11. מקנה ערכים של קשר לארץ ולמדינה
9	12. מחנך לשלום

מהלוח עולה כי הסטודנטים בהסבות מייחסים חשבות מרובה להקניית ערכים, לפיתוח מיומנויות ומתן תמיכה אישית וחשיבות נמוכה יותר להקניית ידע ושאיפה להישגים לימודיים של תלמידיהם.